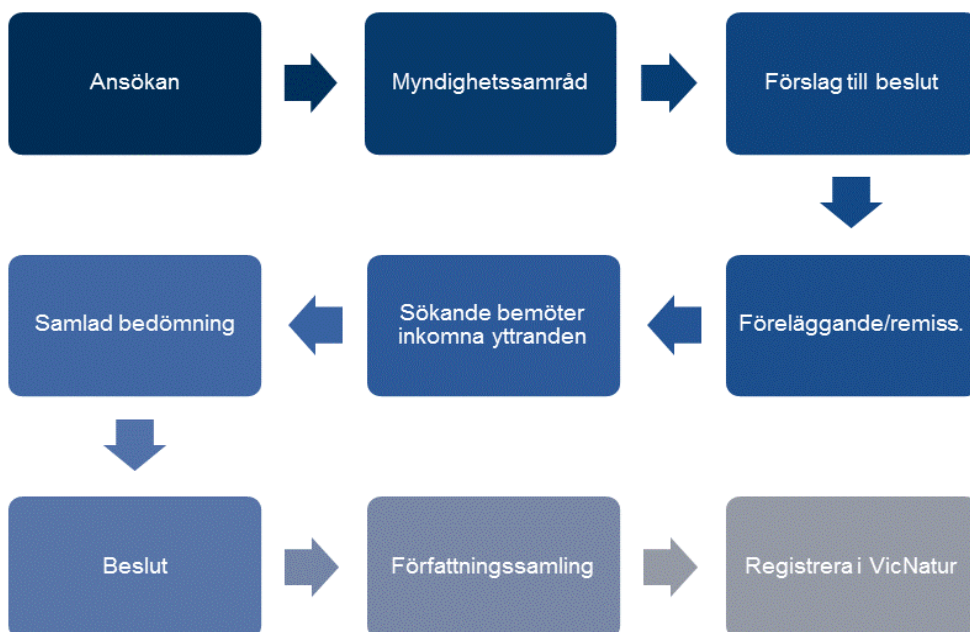

Checklista och vägledning

Beslut om vattenskyddsområden

Det här är en vägledning från Havs- och vattenmyndigheten som innehåller myndighetens slutsatser och ställningstaganden samt tolkning av hur regler inom området bör tillämpas. Vägledningen riktar sig till myndigheter, enskilda och näringsidkare.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Målgrupp	3
Vem får fatta beslut?	3
Roller och ansvar	4
Före beslut	5
Ansökan	5
Myndighetssamråd	6
Att väga allmänna mot enskilda intressen	8
Föreläggande om att yttra sig/remiss	9
Samlad bedömning	10
I beslut om vattenskyddsområde	11
Beslut	11
Motivering till beslut	16
Upplysning	17
Kartbilaga	20
Efter beslut	21
Underrättelse om beslut	21
Naturvårdsregister	22
Överklaga beslut	23
Upphäva vattenskyddsområde	24
Interimistiskt förbud	25
Sammanfattning, i beslut	26

Inledning

Denna checklista och vägledning rör obligatoriska moment, i första hand enligt miljöbalken (1998:808, MB) samt förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FOM), vid inrättande av vattenskyddsområden. Detta dokument kompletterar kap. 7 och 8 samt bilaga 4 (Utformning av beslut om vattenskyddsområde) i Handbok om vattenskyddsområde (Handbok 2010:5). Observera att en vägledning som denna aldrig kan bli komplett vad det gäller alla möjliga tänkbara situationer och de unika vattenskyddsbeslut som tas, även om ambitionen är att fånga upp det mesta. Vägledningen är även tänkt att med jämna mellanrum uppdateras. Texten är uppbyggd med ”kryss-rutor” med förslag på texter i beslut eller aktiviteter i ärenden samt blå rutor med lagtext.

Målgrupp

Vägledningen vänder sig till handläggare och beslutande av vattenskyddsområden vid både länsstyrelser och kommuner. Vägledningen är även användbar för VA-huvudmän, de olika konsultbolag som arbetar med att ta fram underlag och ansökningar om inrättande av vattenskyddsområde samt andra berörda av vattenskyddsbeslut.

Vem får fatta beslut?

Beslut om vattenskyddsområde kan fattas av kommun och länsstyrelse. Det är ingen skillnad mellan dessa myndigheter vad det gäller möjligheten att ta beslut. Berörs flera kommuner av ett vattenskyddsområde är det emellertid en stor fördel om länsstyrelsen fattar beslutet. Annars måste varje kommun ta ett eget beslut för den del av vattenskyddsområdet som ligger inom kommunen. För länsöverskridande vattenskyddsområden finns idag ingen juridisk möjlighet att ta ett beslut med bara en beslutsmyndighet. En länsstyrelse kan inte besluta utanför sitt län. När flera län berörs måste därför beslut tas i respektive län. Det finns också exempel där flera länsstyrelser skriver under ett gemensamt beslut. Fördelar med detta är att det blir tydligt mot berörda med bara ett beslutsdokument. Nackdelar kan vara om beslutet överklagas i något län och det efter en överprövning har ändrats i bara ett län. En annan nackdel är om något län behöver ändra i beslutet på grund av någon omständighet som bara rör det egna länet.

Det finns en upparbetad praxis att beslut om vattenskyddsområden fattas av länsstyrelse eller kommun efter ansökan från en dricksvattenproducent. Den ordningen har stor betydelse för hur ärendet bereds och får följd effekter för hur t.ex. eventuella ersättningsanspråk till följd av beslutet ska hanteras. Utgångspunkten i denna vägledning är att beslutet just fattas efter ansökan från huvudmannen. Det ska emellertid påpekas att det inte

finns några formella hinder för en länsstyrelse eller kommun att på eget initiativ utreda och besluta om ett vattenskyddsområde, men då kan flera av momenten som tas upp i denna vägledning att behöva hanteras annorlunda.

Roller och ansvar

Havs- och vattenmyndigheten ska ge vägledning i frågor om vattenskyddsområden. Länsstyrelsen har ansvar för områdesskydd inom sitt län och har ett vägledande ansvar gentemot kommunerna. Kommunen ansvarar för områdesskydd den förordnat om. Kommunen är även ansvarig för att säkerställa vattenförsörjning i ett större sammanhang enligt Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Dricksvattenproducenten är enligt samma lag en ägare av en allmän va-anläggning, även kallad VA-huvudman. Huvudman kan vara kommun eller kommunala bolag. Det finns även exempel där drift och underhåll av anläggningen sköts av annan part än huvudman. Vad det gäller tillsyn är grundregeln är att den myndighet som fattar beslut om att inrätta ett vattenskyddsområde också är operativ tillsynsmyndighet över området. Därav följer att den operativa tillsynen över ett vattenskyddsområde kan ligga både på länsstyrelse eller kommun. Länsstyrelsen kan delegera tillsynen över vattenskyddsområden som länsstyrelsen beslutat om till kommunen om kommunfullmäktige begär det enligt 1 kap 18 § Miljötillsynsförordningen (2011:13).

Före beslut

Ansökan

Ärenden om vattenskyddsområden startar vanligtvis med ett samråd mellan VA-huvudman och beslutande myndighet eller att en ansökan inkommer till beslutande myndighet. Det är viktigt att fastställa vem som är sökande eftersom det är avgörande vid eventuella ersättningsanspråk från berörda. Av 31 kap. 4 § och 7 § MB framgår att ersättning betalas av sökanden.

Vem som är sökande bör därför framgå av beslutet och ett förslag till text om detta följer:

Sökande om inrättande av vattenskyddsområdet, huvudman för va-anläggningen och i vars intresse vattenskyddsområdet fastställts är X.	☒
--	-------------------------------------

Miljöbalk (1998:808)

31 kap. 4 § Fastighetsägaren har rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras, om beslutet gäller

5. föreskrifter enligt 7 kap. 22 § om åtgärder och inskränkningar som rör vattenskyddsområden

31 kap. 7 § Ersättning enligt 31 kap. 4 § betalas av staten. Om det är en kommun som har meddelat det beslut som avses i 4 §, ska ersättningen i stället betalas av kommunen.

Om föreskrifter som avses i 4 § första stycket 5 har beslutats av länsstyrelsen efter ansökan av en kommun eller den i vars intresse vattenskyddsområdet har fastställts, ska ersättningen betalas av sökanden. Detsamma gäller om sådana föreskrifter har beslutats av en kommun efter ansökan av den i vars intresse föreskrifterna har meddelats.

Vad ansökan bör innehålla framgår i Handbok om vattenskyddsområde (Handbok 2010:5) och behandlas inte vidare i denna vägledning.

Handboken ger också förslag kring dialog mellan sökande och berörda sakägare. Det är viktigt att huvudmannen har en dialog och information med berörda innan beslutande myndighet skickar ut förslag till beslut för yttrande/remiss. Det bör också påpekas att den beslutande myndigheten måste ta ställning till om ansökan utgör ett tillräckligt beslutsunderlag för att kunna ligga till grund för beslut. Detta för att myndigheten ska anses ha fog att fatta beslut med tillhörande föreskrifter. Bland annat syfte, avgränsning och föreskrifter måste hanteras inom underlaget i ansökan och vara motiverade. Om inte underlaget är komplett ska myndigheten därför begära in komplettering från sökande. Att beslutande myndighet tydligt tar ställning om att ansökan bedöms som komplett bör framgå i motiveringstexten och förslag till text följer:

Länsstyrelsen/kommunen bedömer ansökan med tillhörande tekniskt underlag och riskanalys som tillräckligt för att myndigheten ska kunna besluta om vattenskyddsområdet med tillhörande föreskrifter.	☒
---	-------------------------------------

Myndighetssamråd

Länsstyrelsen/kommunen

Innan beslut fattas om vattenskyddsområde ska länsstyrelsen och kommunen samråda med varandra. Då det i FOM står länsstyrelsen och kommunen, så får detta tolkas att samråd avser samråd i enlighet med myndigheternas respektive arbetsordning. Hur detta rent praktiskt ska gå till skiljer sig därför åt mellan både kommuner och olika länsstyrelser. I många kommuner är det kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen som yttrar sig angående beslut om vattenskyddsområde. Det är bra att tidigt i processen föra en dialog om sakfrågor med t.ex. de tjänstemän på kommunen som arbetar med miljö-, vatten- och planfrågor. Det formella samrådet mellan kommun och länsstyrelsen enligt 25 § i FOM kan förslagsvis ske i samband med föreläggandet om att yttra sig/remiss.

Det ska framgå av beslutet att samråd skett. Förslag till text följer:

Samråd enligt 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett mellan Y kommun och länsstyrelsen om att förklara Z som vattenskyddsområde.	☒
---	-------------------------------------

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

25 § Länsstyrelsen och kommunen ska samråda med varandra innan de fattar beslut i frågor som anges i 24 § tredje stycket.

24 § tredje stycket

8. beslut enligt 7 kap. 21 § miljöbalken att förklara ett område som vattenskyddsområde.

Centrala myndigheter

Beslutande myndighet ska enligt FOM inför beslut om bildande, ändring eller upphävande av ett vattenskyddsområde samråda med flera centrala myndigheter. Samråd behöver inte ske om det är uppenbart att ärendet saknar betydelse för den centrala myndigheten. Samråd med centrala myndigheter bör ske innan föreläggandet om att yttra sig skickas till sakägare eftersom yttranden från dessa myndigheter kan föranleda ändring av både föreskrifter och avgränsning. Det är inte heller ovanligt att ansökan behöver kompletteras med anledning av yttrande från centrala myndigheter.

Samråd med **Skogsstyrelsen** ska ske om beslutet rör skogsmark.

Samråd med **Havs- och vattenmyndigheten** ska ske om beslutet rör fiske. Samråd ska även ske med Havs- och vattenmyndigheten om beslutet rör myndigheten och är av vikt. Ärenden av vikt är beslut om vattenskyddsområden; som rör anläggningar som försörjer många abonnenter, som tar mycket stora landområden i anspråk eller som kraftigt avviker från nationella rekommendationer för arbetet.

Samråd ska ske med **Statens Jordbruksverk** om beslutet rör vattenbruk. Vattenbruk, eller akvakultur, är odling av alla slags djur och växter i vatten. Vanligtvis rör det fisk, kräftor eller musslor.

Samråd ska ske med **Sveriges geologiska undersökning** om beslutet rör grundvatten.

Samråd kan även ske med dessa centrala myndigheter och andra centrala myndigheter, även om det inte finns förordningsbestämmelser kring det. Det är upp till myndigheten att bedöma hur de vill svara.

Att myndighetssamråd skett ska framgå av beslutet och förslag till text följer:

Underlaget till beslut om vattenskyddsområde skickades i <i>månad</i> år på samråd enligt 25 § (eventuellt även 26 §, om det berör Havs- och Vattenmyndigheten och är av vikt) Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken till Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Statens Jordbruksverk och Sveriges Geologiska Undersökning.	☒
--	-------------------------------------

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	
25 a § En myndighet eller kommun ska innan den beslutar om bildande, ändring eller upphävande av ett områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken samråda med 1. Skogsstyrelsen, om beslutet rör skogsmark och det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Skogsstyrelsen, 2. Havs- och vattenmyndigheten, om beslutet rör fiske och det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Havs- och vattenmyndigheten, 3. Statens jordbruksverk, om beslutet rör vattenbruk och det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Jordbruksverket, och 4. Sveriges geologiska undersökning, om beslutet rör grundvatten och det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Sveriges geologiska undersökning. 25 b § En myndighet eller kommun ska innan den beslutar om bildande, ändring eller upphävande av ett vattenskyddsområde samråda med Sveriges geologiska undersökning, om det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Sveriges geologiska undersökning. 26 § Innan länsstyrelsen fattar beslut i ett ärende enligt 7 kap. MB ska länsstyrelsen samråda med 3. Havs- och vattenmyndigheten, om beslutet rör Havs- och vattenmyndigheten och är av vikt.	

Riksintressen

Ibland sammanfaller vattenskyddsområdet med ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. MB. I vissa fall kan det röra sig om motstående intressen. De riksintressen och ansvariga myndigheter som kan vara aktuella är t.ex.:

- rennäring (3 kap. 5 § MB, Sametinget)
- yrkesfiske (3 kap. 5 § MB, Havs- och vattenmyndigheten)
- värdefulla ämnen eller material (3 kap. 7 § MB, Sveriges geologiska undersökning)
- kommunikationer (3 kap. 8 § MB, Trafikverket och Post- och telestyrelsen inom sina verksamhetsområden)

- energiproduktion (3 kap. 8 § MB, Statens energimyndighet)
- totalförsvaret (3 kap. 9 § MB, Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap inom sina ansvarsområden).

Sektorsmyndigheternas skriftliga underlag ligger till grund för riksintresseanspråken. Länsstyrelsen eller kommunen ska dock som beslutsmyndighet göra en självständig bedömning av det underlag som riksintressemyndigheterna har lämnat. Försvarmakten har emellertid i sitt skriftliga underlag meddelat att myndigheten vill få alla beslut om vattenskyddsområden inom totalförsvarets riksintressen på samråd.

Att en bedömning har gjorts mellan föreskrifterna i vattenskyddsbeslutet och riksintresset bör framgå av beslutet och förslag till text följer:

Beslutet anses förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen. Då vattenskyddsområdet sammanfaller med X riksintresse har avvägningar gjorts för att inte påtagligt skada <i>utvinningen, tillkomsten och utnyttjandet</i> av riksintresset (<i>text beroende av vilket riksintresse som berörs</i>). Länsstyrelsen/kommunen bedömer att bestämmelserna i vattenskyddsbeslutet inte påtagligt skadar nyttjandet av riksintresset.	
---	---

Att väga allmänna mot enskilda intressen

Vid beslut om vattenskyddsområde ska även, enligt 7 kap. 25 § MB, hänsyn tas till enskilda intressen. Beslut om vattenskyddsområde innebär i normalfallet inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. I arbetet med framtagandet av beslutet är det viktigt att beakta att en inskränkning i enskilds rätt att använda sin mark eller sitt vatten inte får gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Underlag för denna avvägning ska finnas i ansökan.

I underlaget ska det framgå att skyddsområdet är ett angeläget allmänt intresse. Enligt 2 kap. 15 § i regeringsformen behöver ingen tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. Intresseprövningen eller avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen görs antingen separat i ärendet eller kortfattat i beslutet om vattenskyddsområde. En separat prövning kan vara lämpligt om det blir omfattande och som inte bedöms som relevant att i sin helhet ingå vattenskyddsbeslutet. Se vidare nedan under rubrik **Intresseprövning**.

Miljöbalk (1998:808)

7 kap. 25 § Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Regeringsform (1974:152)

2 kap. 15 § Vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. ...

Föreläggande om att yttra sig/remiss

Alla markägare och innehavare av särskild rätt till marken ska ha möjlighet att yttra sig över förslag till beslut om vattenskyddsområde. Innehavare av särskild rätt är t.ex. arrendatorer, jakträttsinnehavare, ägare av servitut, ägare av kraftledning, vägsamfälligheter, fiskesamfälligheter m.fl. Enligt 24 § FOM heter det att sakägare föreläggs om att yttra sig. Det är emellertid inget föreläggande i den meningen att sakägaren måste yttra sig eller göra något. Det viktiga är att det ges möjlighet att yttra sig och därför är det krav på delgivning. Detta kan med fördel förklaras i fölgebrevet. Krav på föreläggande gäller alla inom vattenskyddsområdet, oberoende om hen är berörd av föreskrifter eller ej.

Det är beslutande myndighet som avgör hur delgivning ska gå till och som står för kostnaden för delgivningen. I normalfallet ingår okända sakägare i ett vattenskyddsområde och ett delbeslut tas då om att kungörelsedelgivning, enligt 49 § Delgivningslagen 1. när en obestämmd krets ska delges, används som delgivningssätt.

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

24 § Innan länsstyrelsen eller kommunen fattar ett beslut enligt tredje stycket ska den förelägga ägare och innehavare av särskild rätt till marken att inom viss tid yttra sig över förslaget. Tiden får inte sättas kortare än en månad. Föreläggandet ska delges. Delgivning behöver dock inte ske med sakägare som skriftligen har godkänt förslaget till beslut.

Om alla sakägare med känt hemvist har lämnat ett skriftligt godkännande, får länsstyrelsen eller kommunen pröva ärendet utan att meddela ett föreläggande.

Beslut som avses i första stycket är

8. beslut enligt 7 kap. 21 § miljöbalken att förklara ett område som vattenskyddsområde.

Delgivningslag (2010:1932)

Kungörelsedelgivning när en obestämd krets eller ett stort antal personer ska delges

49 § Kungörelsedelgivning får ske

1. om en obestämd krets ska delges,
2. om ett stort antal personer ska delges och det med hänsyn till ändamålet med delgivningen inte är rimligt att delgivning sker med var och en av dem, eller
3. om delägare i samfällighet eller medlemmar i sammanslutning ska delges, det inte finns någon som är delgivningsmottagare för dem enligt 14 § första stycket och delägarna eller medlemmarna är fler än tio.

Ett meddelande som avses i 47 § ska föras in i Post- och Inrikes Tidningar och, om det finns skäl till det, i ortstidning. Om delgivningen i ett sådant fall som avses i första stycket 2 avser personer som hyr eller annars innehar lägenheter i samma fastighet ska meddelandet dessutom anslås inom fastigheten på lämpligt sätt.

Ett meddelande om delgivningen ska skickas till någon eller några av dem som delgivningen avser för att vara tillgängligt för alla dem som avses med delgivningen. Ingår en statlig myndighet eller en kommun bland dem som avses med delgivningen, ska meddelandet alltid skickas till myndigheten eller kommunen.

Sökande ges möjlighet att bemöta inkomna yttranden

Eftersom beslutet i normalfallet tas efter ansökan från en dricksvattenproducent bör sökanden ges möjlighet att bemöta inkomna yttranden. Synpunkterna i ärendet kan också innebära att ansökan kan behöva kompletteras. Då myndighetssamrådet vanligtvis inte genomförs samtidigt som föreläggandet om att yttra sig skickas till sakägare kan också sökanden behöva bemöta synpunkter och komplettera beslutsunderlaget i flera omgångar. Tänk på att utredningen av ett ärende ska som grundregel alltid anpassas efter ett ärendes komplexitet.

Samlad bedömning

I ärendet finns nu en ansökan med underlag, yttranden från myndighetssamråd, yttranden från sakägare och andra samt bemötande av yttranden från sökanden. Beslutande myndighet får nu göra en samlad bedömning kring syfte, avgränsning, föreskrifter och därefter gå till beslut. Det kan vara värt att påpeka att beslutande myndighet måste känna sig tillfreds med hela beslutet inklusive avgränsning och utformning av föreskrifter. Tänk på att vid en överprövning är det myndighetens beslut som överprövas, inte huvudmannens ansökan. Det finns ett utrymme för beslutande myndighet att göra korrigeringar jämfört med ansökan. Det är dock viktigt att dessa korrigeringar, särskilt om de är betydande, stäms av med sökanden så att samsyn råder både vad det gäller att uppnå syftet med områdesskyddet och kopplingen till ersättningsfrågan. Men, i slutändan, är det den beslutande myndigheten som bestämmer hur myndighetens beslut ska vara utformat.

I beslut om vattenskyddsområde

Generella bestämmelser om beslut och vad som ingår i ett beslut framgår av förvaltningslagen (2017:900). Denna vägledning hanterar övriga krav som gäller enligt 7 kap. MB och FOM.

Nedan följer de formella krav på vad som ingår i beslut samt förslag till texter.

Beslut

Vattenskyddsområde meddelas i form av ett beslut med stöd av 7 kap. 21 § MB. Förslag till text:

Beslut om vattenskyddsområde Z i Y kommun Länsstyrelsen/kommunen förklarar med stöd av 7 kap. 21 § MB det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som vattenskyddsområde.	☒
Miljöbalk (1998:808) 21 § Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som vattenskyddsområde till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt. 22 § För ett vattenskyddsområde skall länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Om det behövs, får länsstyrelsen eller kommunen föreskriva att skyltar eller stängsel skall sättas upp och att annans mark får tas i anspråk för detta. Föreskrifterna skall gälla omedelbart, även om de överklagas. Länsstyrelsen eller kommunen får meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett vattenskyddsområde, om det finns särskilda skäl. En länsstyrelse får överlåta åt den eller de kommunala nämnder som skall fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet att på ansökan av den som berörs av ett beslut enligt första stycket medge undantag från beslutet. Vidare får bestämmas att anmälningar om en verksamhet eller åtgärd inom ett vattenskyddsområde skall göras hos den kommunala nämnden.	

Syfte

Syftet med vattenskyddsområdet ska tydligt framgå eftersom de föreskrifter som meddelas ska tillgodose syftet. Syftet används också vid intresseprövning enligt 7 kap. 25 § MB. Föreskrifterna får inte gå längre än vad som krävs för att uppnå syftet med skyddet. Syftet är också ett underlag för prövning och samråd kring åtgärder och aktiviteter som inte regleras direkt via föreskrifter. Syftet med skyddet kan användas vid t.ex. samhällsplanering, samråd eller vid framtagande av miljöbedömning enligt 6 kap. MB. Exempeltext om syfte följer:

Syftet med vattenskyddsområdet är att ge vattenförekomsten vid X, som används som huvudvattentäkt i Y kommun, ett tillräckligt bra skydd så att råvattnets kvantitet säkras i ett långsiktigt perspektiv samtidigt som dess	☒
--	-------------------------------------

kvalitet inte försämrats. Vattenskyddsområdet är även ett underlag vid samhällsplanering, tillsyn och prövning.	
---	--

Föreskrifter

För vattenskyddsområdet ska beslutande myndighet meddela de föreskrifter som behövs för att uppnå syftet med skyddet. Utifrån hur lagen är skriven med ett skall-krav vad det gäller föreskrifter torde inte ett beslut om vattenskyddsområde eller en skyddszon utan föreskrifter vara korrekt. Föreskrifter MB gentemot sakägare och kring inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter meddelas med stöd av 7 kap. 22 §. Det bör understrykas att det inte finns lagstöd i 7 kap. 22 § MB om några aktiva skyddsåtgärder.

Om det behövs får länsstyrelsen eller kommunen föreskriva att skyltar eller stängsel ska sättas upp och att annans mark får tas i anspråk för detta. Meddelas detta ges sökande lagstöd att sätta upp skyltar och stängsel samt att det är någonting som markägaren måste tåla. Samtidigt kan en markägare då ha rätt till ersättning enligt 31 kap. MB.

Om det behövs kan även länsstyrelsen eller kommunen meddela ordningsföreskrifter som riktar sig till allmänheten, så kallade normföreskrifter, om rätten att färdas och vistas inom ett område. Det kan gälla förbud om att beträda ett känsligt område eller t.ex. framföra motorbåtstrafik. Dessa föreskrifter meddelas med stöd av 7 kap. 30 § MB. Meddelas ordningsföreskrifter ska det också göras en konsekvensutredning, se vidare under rubriken **Konsekvensutredning**. Förslag till text:

För att tillgodose syftet meddelar länsstyrelsen/kommunen, i enlighet med 7 kap. 22 § (och med stöd av 30 §) MB, att nedan angivna föreskrifter ska gälla inom vattenskyddsområdet.	☒
---	-------------------------------------

Vid beslut om föreskrifter för ett vattenskyddsområde finns en specialbestämmelse om att föreskrifterna (enligt både 7 kap. 22 § och 30 §) gäller omedelbart även om de överklagas. Detta innebär att föreskrifterna kan gälla direkt när beslutet tagits. Men samtidigt måste berörda känna till föreskrifterna. Efter beslutsdatum måste därför en kungörelse i länets författningssamling ske, meddelande i ortstidning införas samtidigt som beslut ska sändas till samtliga markägare (se vidare nedan under Efter beslut). Det måste därför i beslutet finnas ett ikraftträdandedatum för föreskrifterna där det finns ett utrymme i tid för att alla berörda ska ha fått kännedom om bestämmelserna. Förslagsvis väljs ett lämpligt datum några veckor fram i tiden. Det ska även framgå att föreskrifterna gäller även om de överklagas. Förslag till text:

Föreskrifterna träder i kraft 2000-01-01. I enlighet med 7 kap. 22 § MB (och 7 kap. 30 § MB) gäller föreskrifterna även om de överklagas.	☒
---	-------------------------------------

I många beslut om vattenskyddsområde regleras pågående verksamhet. Inte sällan hanteras dessa verksamheter i föreskrifterna genom krav på tillstånd. För att detta ska fungera krävs övergångsbestämmelser för att ge sakägare en rimlig chans att ställa om verksamhet eller söka tillstånd. Vanligtvis är övergångstiden ett eller två år för pågående verksamheter. Det kan även vara olika tider beroende på typ av verksamhet m.m. Eventuella övergångsbestämmelser ska framgå av beslutet. Förslag till text följer:

Förbud eller tillståndsplikt för pågående verksamhet börjar gälla ett år efter att dessa föreskrifter trätt i kraft, 2001-01-01.	☒
--	-------------------------------------

Denna vägledning hanterar inte utformning eller innehåll i föreskrifter. Det är lämpligt att föreskrifter numreras och ligger under en rubrik i beslutsdokumentet. Förslag till rubriker:

Föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter 1 § ...	☒
Föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken om skyltar och stängsel X § ...	
Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom vattenskyddsområdet X § ...	

Att skriva föreskrifter som fungerar över tid i ett föränderligt samhälle är en utmaning. För att öka hållbarheten och förståelsen är det viktigt att nyckelord i föreskrifterna är definierade. Definitioner kan samlas under en egen paragraf eller i en bilaga till beslutet. Det går även att efter respektive föreskrift skriva aktuella definitioner. Sistnämnda blir ofta tydligt och läsvänligt medan varianten med definitioner i en bilaga kan vara svår för berörda att hitta.

Undantag från föreskrifter kan hanteras på två olika sätt. Dels kan undantag skrivas vid respektive föreskrift, om undantaget bara gäller enstaka föreskrifter. De undantag som ska gälla generellt (alla föreskrifter) kan lämpligtvis hanteras under en egen rubrik efter föreskrifterna. Sökandens verksamhet hanteras förslagsvis som ett generellt undantag. Sökandens verksamhet görs i ett egenintresse och att hantera det med tillstånd eller dispens kan vara både omständligt och onödigt. Förslag till text:

Undantag från föreskrifterna	☒
Föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § MB ska inte utgöra hinder för den hantering och de verksamheter, inklusive nyanläggning, som är	

nödvändiga för drift, utveckling och underhåll av det kommunala vattenuttaget.	
--	--

Vattenskyddsföreskrifter kan påverka rättskraften i ett tidigare meddelat tillstånd, enligt 24 kap. 1 § MB. Gällande tillstånd kan begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor, eller återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas. Om inte befintliga tillstånd ska begränsas är det på samma sätt som ovan lämpligt att tydliggöra detta genom undantag från föreskrifterna. Det blir också tydligt för eventuellt tillkommande verksamheter om påverkan på vattentäkten prövas i en miljöbedömning enligt 6 kap. MB. Tanken med detta är att sakfrågan bara ska behöva prövas en gång. Förslag till text:

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller kräver tillstånd enligt andra kapitel i miljöbalken, enligt förordning utfärdad med stöd av miljöbalken eller föreskrifter meddelade av miljöbalken. Vidare krävs inte prövning enligt vattenskyddsbeslutet om frågan är prövad/prövas enligt väglagen (1971:948), lag om byggande av järnväg (1995:1649), ellagen (1997:857) eller andra lagar där krav på miljöbedömning enligt 6 kap. MB ställs.	☒
--	-------------------------------------

Konsekvensutredning

Innan länsstyrelsen fattar beslut om ett vattenskyddsområde ska konsekvenserna av ordningsföreskrifterna (föreskrifter enligt 7 kap 30 § MB) i enlighet med 4 § Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning utredas. Detta kan t.ex. gälla om båttrafik förbjuds i en sjö eller om stora vattenområden läggs med tillträdesförbud. Länsstyrelsen ska så tidigt som möjligt

1. utreda föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning, och
2. ge statliga myndigheter, kommuner, landsting, organisationer, näringslivet och andra som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen.

Konsekvensutredningen kan med fördel skickas ut i samband med remiss/föreläggande om att yttra sig och Länsstyrelsen får inför remissen göra en bedömning vilka som berörs och ska ges möjlighet att yttra sig. Om Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning behöver ingen konsekvensutredning genomföras. En sådan bedömning ska dokumenteras. I många vattenskyddsbeslut kan en sådan bedömning vara aktuell.

Innehållet i en konsekvensutredning är reglerat i förordning. Se vidare 6 – 8 §§ i Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. I vissa fall ska yttrande inhämtas från regelrådet.

Kommunen har ingen skyldighet att göra en konsekvensutredning.

När det finns ett tidigare beslutat vattenskyddsområde

Om det på samma plats finns ett tidigare meddelat beslut om vattenskyddsområde är det lämpligt att upphäva detta samtidigt som beslut om nytt vattenskyddsområde med föreskrifter fattas. Det är möjligt att bygga vidare på ett tidigare meddelat beslut med nya gränser och föreskrifter och att delvis upphäva det gamla. Ett sådant förfarande kan å ena sidan bli krångligt och svårt för tillsynsmyndighet och sakägare att förstå samtidigt som det ibland kan vara att föredra om det bara rör en viss del eller någon enstaka sakägare. Havs- och vattenmyndigheten rekommenderar att det gamla beslutet upphävs om det är ett komplett beslut med nya föreskrifter och ny avgränsning/zoner. Är det mindre korrigeringar som tillkommer får det av beslutsmyndigheten avgöras från fall till fall vad som är mest lämpligt.

En osäkerhetsfaktor i sammanhanget är när det gamla beslutet ska upphöra att gälla. Det finns två alternativ. Antingen upphör det gamla beslutet när de nya föreskrifterna träder i kraft eller när det nya beslutet vunnit laga kraft. Havs- och vattenmyndigheten rekommenderar en formulering om att det gamla beslutet upphör att gälla när föreskrifterna till det nya beslutet träder i kraft. Det finns visserligen en risk med detta förfarande om ärendet efter en överprövning återförvisas och att det då under en period inte finns några gällande föreskrifter. Den risken uppvägs med att det inte går att ha olika föreskrifter på samma plats utifrån två olika beslut. Förslag till text:

Länsstyrelsens beslut om fastställelse av skyddsområde och bestämmelser för skydd av vattentillgångar vid X 1977-10-10 (dnr 12.345-678-77) och som kungjordes i länets författningssamling nr 104 år 1977 upphör att gälla när föreskrifter i detta beslut träder i kraft, 2001-01-01.	☒
--	-------------------------------------

Beslut tagna av vattendomstol

Äldre vattenskyddsföreskrifter kan vara beslutade med stöd av äldre vattenlagen från år 1918. Som upphävdes i samband med införande av 1983-års vattenlag. 1983-års vattenlag upphävdes sedan vid införandet av miljöbalken år 1998. I lagen om införande av miljöbalken framgår av 4 § att föreskrifter som gäller vid miljöbalkens ikraftträdande ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken. Av 9 § framgår att beslut som har meddelats före miljöbalkens ikraftträdande om att skydda ett område fortfarande gäller. Sådana beslut ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i miljöbalken.

Eftersom länsstyrelsen och kommunen enligt miljöbalken har befogenhet att besluta om vattenskyddsområden och vattenskyddsbestämmelser enligt 7 kap. 21-22 §§ anser Havs- och vattenmyndigheten att både länsstyrelsen och kommunen har lagstöd i att även upphäva äldre

vattenskyddsbestämmelser beslutade av vattendomstol. Flera länsstyrelser har också på detta sätt upphävt eller reviderat gamla vattenskyddsbeslut.

Vid upphävande av föreskrifter tagna av vattendomstol ska beslutet sändas till den mark- och miljödomstol som berörs. Mark- och miljödomstolen får sedan avgöra om den nya informationen ska registreras i miljöboken (där domstolen registrerar vattendomar) eller ej.

Särskild kommentar

Ibland uppkommer frågan om upphävandet av beslut om vattenskyddsområden som fattats av vattendomstolarna ska göras av mark- och miljödomstolen eftersom det handlar om upphävande av en del av en vattendom. Domstolen skulle därför kunna besluta om ändring av dom och på så sätt upphäva vattenskyddsområdet. Havs- och vattenmyndigheten har haft vissa kontakter med mark- och miljödomstolarna om hur de ser på detta och av de svar vi fått är domstolarnas uppfattning är att upphävanden av gamla vattenskyddsområden som utgångspunkt ska genomföras av kommun eller länsstyrelse.

Motivering till beslut

Bedömning

I motiveringstexten till beslutet byggs argumentationen upp och lämpliga omständigheter som kan framgå är t.ex.:

- Allmän vattenförsörjning
- Miljömålen
- NFS 2003:16 - Länsstyrelsen bör verka för att vattenskyddsområden beslutas för samtliga allmänna vattentäkter
- Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön
- Regional vattenförsörjningsplan
- Proposition 1998:45 Del 2 s 93 - Ett vattenskyddsområde bör normalt ges en sådan omfattning att garantier skapas för att råvattnet efter ett normalt reningsförfarande kan användas för sitt ändamål.

Att förutsättningarna för beslutande myndighet att ta ett beslut enligt 7 kap. 21 § MB bör framgå och förslag till text följer:

Länsstyrelsen/kommunen bedömer att Z uppfyller förutsättningarna att beslutas som vattenskyddsområde enligt 7 kap. 21 § MB.

Det bör i bedömningen framgå att länsstyrelsen/kommunen har fog för att besluta om vattenskyddsområde och föreskrifter utifrån den ansökan som kommit in. Alltså att underlaget bedöms som tillfyllest. Förslag till text:

Till ärendet hörande ansökan med tekniskt underlag med förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter samt sökandens bemötande av inkomna yttranden utgör grund för avgränsning och föreskrifter. Länsstyrelsen/kommunen bedömer dessa underlag som tillräckliga för att kunna besluta om vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter.	☒
--	-------------------------------------

Avgränsning och föreskrifter ska också motiveras i beslutet liksom hur de synpunkter som inkommit i ärendet har hanterats.

Intresseprövning

Ett beslut om vattenskyddsområde får inte gå längre än vad som krävs för att uppnå syftet med skyddet. Denna intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen ska finnas i beslutet. Intresseprövningen ”knyter ihop säcken” och det ska i motiveringstexten till beslutet framgå att vattenskyddsområdet är av ett angeläget allmänt intresse, föreskrifter ska motiveras och att de inte gått längre än vad som krävs. Förslag till text:

Intresseprövning Vattenskyddsområdet är ett angeläget allmänt intresse. Föreskrifterna är anpassade för att uppnå vattenskyddsområdets syfte. Länsstyrelsen/kommunen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Meddelade föreskrifter anses vara både rimliga och miljömässigt motiverade.	☒
--	-------------------------------------

Miljöbalk (1998:808)

Intresseprövning

25 § Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Upplysning

Sökande

Vem som är sökande om vattenskyddsområdet måste framgå eftersom det finns en koppling till ersättningsfrågan. Förslag till text:

Sökande om inrättande av vattenskyddsområdet, huvudman för va-anläggningen och i vars intresse vattenskyddsområdet fastställts är X.	☒
--	-------------------------------------

Dispens, tillstånd och anmälan

Enligt 7 kap. 22 § MB får länsstyrelsen eller kommunen meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett vattenskyddsområde, om det finns särskilda skäl. Utgångspunkten är att beslutande myndighet hanterar eventuella dispenser. Det finns även en möjlighet för länsstyrelsen, enligt 7 kap. 22 § MB, att överlåta till den eller de kommunala nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet att meddela undantag. Det överlåtandet görs i särskild ordning. Överlåtande av dispensprövning kan även ske i vattenskyddsbeslutet med stöd av 7 kap. 22 § MB. Det kan även vara bra att nämna hur en prövning sker t.ex. efter hörande av kommun och VA-huvudman. Förslag till text:

Dispens från förbud enligt föreskrifter ska sökas hos länsstyrelsen/kommunen. Länsstyrelsen/kommunen får meddela dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl. Innan länsstyrelsen/kommunen fattar beslut kan länsstyrelsen/kommunen höra kommun och/eller VA-huvudman.	☒
--	-------------------------------------

Den praxis som under decennier vuxit fram kring vattenskyddsbeslut gör gällande att föreskrifter hanteras som förbud eller krav på tillstånd. Dessa tillstånd hanteras vanligtvis och med fördel av kommunen då dessa ofta rör kommunala frågor t.ex. enskilda avlopp, bergvärme och jordbruk. Att kommunen hanterar tillstånd görs också med stöd av 7 kap. 22 § MB och vem som hanterar tillstånd ska framgå i beslutet. Förslag till text:

Tillstånd enligt föreskrifter i detta beslut ska med stöd av 7 kap. 22 § MB prövas av den nämnd inom Y kommun som har till uppgift att fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.	☒
---	-------------------------------------

Det har även varit en praxis kring att vissa åtgärder enligt vattenskyddsbeslutet ska anmälas till någon myndighet. **Havs- och vattenmyndigheten vill här poängtera att en eventuell anmälan är en tillsynsfråga och anmälan därför måste gå till tillsynsmyndigheten.** Tillsynen över efterlevnaden av vattenskyddsföreskrifterna och övriga uppgifter kopplade till tillsynsmyndigheten kan delegeras från länsstyrelsen till kommunal nämnd i särskild ordning, i enlighet med 1 kap. 18 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

Ersättning

Ersättning hanteras i särskild ordning men en upplysning om detta kan ingå i beslutet. Vid inrättande av vattenskyddsbeslut med meddelade föreskrifter är det sökande, eller den vars intresse beslutet tas, som ombesörjer eventuell ersättning till sakägare. Förslag till text:

Föreskrifter enligt 7 kap. 22 § MB riktar sig mot åtgärder som kan antas förorena vattentillgången eller riskera att skada vattentillgången. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrifterna innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning avsevärt försvåras (31 kap. 3-4 § MB). Om det krävs tillstånd för en viss verksamhet eller åtgärd betalas ersättning endast om tillstånd har vägrats eller förenats med särskilda villkor (31 kap. 5 § MB). Överenskommelse om ersättning ska träffas med sökanden, X. Nås ingen överenskommelse ska talan om ersättning eller inlösen föras i mark- och miljödomstolen senast 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft (31 kap. 13 § MB).

Kommentar till 34 § FOM

En fråga som ofta uppkommer är bestämmelsen i 34 § i FOM. Denna paragraf gör gällande att i ärenden enligt 7 kap. miljöbalken ska länsstyrelsen på statens vägnar söka träffa uppgörelse med sakägare som gör anspråk på ersättning eller fordrar inlösen av fastighet. Havs- och vattenmyndigheten bedömer emellertid att denna bestämmelse inte är relevant i vattenskyddssammanhang. Finns en sökande, vilket är normalfallet vid inrättande av vattenskyddsområde, gäller specialbestämmelsen i 31 kap. 7 § MB. Av andra stycket framgår det att om beslut om ersättningsgrundande föreskrifter fattas efter ansökan från en kommun eller någon annan aktörs intresse, ska ersättningen betalas av sökanden. Havs- och vattenmyndigheten bedömer därför att bestämmelsen i 34 § FOM om att staten ska söka träffa uppgörelse med sakägare i normalfallet inte är tillämplig i beslut om att inrätta vattenskyddsområden.

Tillsynsmyndighet

Att beslutande myndighet per automatik blir tillsynsmyndighet bör framgå av beslutet.

Enligt MB och miljötillsynsförordningen (2011:13) är länsstyrelsen/kommunen tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden beslutade av länsstyrelsen/kommunen.

Miljötillsynsförordning (2011:13)

1 kap. 18 § I den omfattning som framgår av 2 kap. får en statlig operativ tillsynsmyndighet överlåta åt en kommunal nämnd att utöva den operativa tillsynen, om kommunfullmäktige begär det.

Kommentar

Tillsyn av vattenskyddsområden kan delegeras från länsstyrelse till kommun om kommunfullmäktige begär detta. Det är lämpligt att reda ut hur tillsynen ska fungera för ett område i samband med att vattenskyddsområdet utreds och lösa delegationer i samband med handläggningen. Då kan det också förefalla självklart att direkt i beslutet om vattenskyddsområde ange kommunen som tillsynsmyndighet om

tillsynen delegerats. Det bör dock beaktas att delegationer mellan länsstyrelsen och kommunen kontinuerligt ses över vilket kan innebära att förhållandena ändras och att den upplysningen helt enkelt med tiden visar sig vara felaktig.

Länsstyrelsen har en skyldighet att registrera beslut om områdesskydd i det sammanfattande nationella registret om områdesskydd, Vic Natur. När ett beslut registreras som förs också viss information in om beslutet bl.a. vilken myndighet som har det operativa ansvaret för det aktuella vattenskyddsområdet. Här ska anges att kommunen är operativ tillsynsmyndighet om det är så att länsstyrelsen delegerat tillsynen i det aktuella fallet. Uppgiften kan lätt uppdateras om sakförhållandena ändras, se också nedan under rubriken Naturvårdsregister.

Övrigt

I vattenskyddsbeslut är det vanligt med upplysningar av olika slag som inte är kopplat till 7 kap. 21-22 §§ MB. Det kan gälla upplysning om annan lagstiftning, hur beredskapsplaner ska tas fram eller t.ex. telefonnummer till SOS Alarm med instruktion om vikten av att tidigt larma m.m. Det är upp till beslutande myndighet bestämma vilken övrig information som är relevant. Det finns dock anledning att vara återhållsam med övriga upplysningar. Ofta är beslutsdokumenten relativt omfattande ändå. Beslutsmyndigheten bör också fundera kring hur beslutet kommer att användas framgent och om det finns andra platser där upplysningar kan göra mer nytta som t.ex. en webb-plats. I detta sammanhang bör det också påtalas att det i 7 kap. 21-22 §§ MB inte finns något stöd för att i ett beslut om vattenskyddsområde kräva framtagande av t.ex. beredskapsplan.

Underrättelse om beslut

Det bör finnas upplysning i beslutet om hur beslutet kungörs och tid för överklagande. Förslag till text:

Beslutet kungörs i länets/kommunens författningssamling samt införs i X (ortstidning) den xx yy. Eventuellt överklagande ska ha inkommit till länsstyrelsen/kommunen senast den xx yy.	☒
--	-------------------------------------

Kartbilaga

En kartbilaga är en del av beslutet och det är därför viktigt att information såsom diarienummer, beslutande myndighet, teckenförklaring och nödvändig kartstandard som copyright-texter, norrpil och skalstock ingår. Då det är beslutskartans avgränsning som gäller är det viktigt att kartan är tydlig och att sakägare kan se hur fastigheten berörs. Är området stort används med fördel en översiktskarta tillsammans med detaljkartor. Detaljkartor bör inte vara i en skala mindre än 1:10 000 (alltså inte nedåt 1:20 000 eller mindre).

Efter beslut

Underrättelse om beslut

Författningssamling och kungörelse

Föreskrifterna ska kungöras i länets författningssamling när länsstyrelsen är beslutande eller i kommunens författningssamling när kommunen är beslutande. Detta görs i enlighet med de rutiner som finns på respektive myndighet. Kravet på att länsstyrelsen även ska publicera kommunala författningar i länets författningssamling är borttaget sedan år 2014.

Kungör i länets eller kommunens författningssamling	☒
---	-------------------------------------

Enligt 27 § i FOM ska även kungörelse om beslutet införas i ortstidning såvida det inte bara berör viss eller vissa sakägare. Vanligtvis förekommer i beslut om vattenskyddsområden utöver flera kända sakägare även okända sakägare. Det är därför lämpligt att kungöra i ortstidning. Då 27 § FOM är en speciallagstiftning angående kungörelse gäller denna istället för delgivningslagen. Beslut om vattenskyddsområde behöver därför inte delges enligt delgivningslagen. Däremot ska beslut sändas till alla markägare enligt 31 § FOM. Det är även lämpligt att skicka beslutet till alla kända sakägare. Tänk på att en markägarförteckning är färskvara och att en ny förteckning kan behöva tas fram inför utskicket av beslutet om handläggningen av ärendet tagit lång tid.

Kungör i ortstidning	☒
Sänd beslut till markägare och sakägare.	☒

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

27 § När ett beslut enligt andra stycket meddelas eller ett redan tidigare meddelat beslut ändras eller upphävs ska beslutet snarast möjligt kungöras på det sätt som är föreskrivet för författningar i allmänhet. Kungörelse om beslutet ska också införas i ortstidning. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning. Om det är uppenbart att beslutet berör endast viss eller vissa sakägare, får beslutet delges dessa sakägare i stället för att kungöras.

Beslut som avses i första stycket är

7. beslut enligt 7 kap. 21 § miljöbalken att förklara ett område som vattenskyddsområde och beslut enligt 7 kap. 22 § miljöbalken om föreskrifter för ett sådant område,

31 § Till markägaren skall sändas beslut att skydda områden och naturföremål, beslut om föreskrifter för områden och naturföremål och beslut om skötselplan enligt 3 §.

Centrala myndigheter

Beslut ska skickas till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Lantmäteriet, länsstyrelsen och kommunen. Beslutet ska även skickas till Statens jordbruksverk om inte kännedom om beslutet uppenbart saknar betydelse för myndigheten. Det är även lämpligt att skicka beslutet till de myndigheter som yttrat sig i ärendet.

Boverket har meddelat Havs- och vattenmyndigheten att de inte vill få beslut om vattenskyddsområden skickade till myndigheten.

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

28 § Följande beslut ska skickas till Naturvårdsverket:

1. beslut att skydda områden och naturföremål och beslut om föreskrifter för områden och naturföremål,

28 a § Följande beslut ska skickas till Havs- och vattenmyndigheten:

1. beslut att skydda områden och naturföremål och beslut om föreskrifter för områden och naturföremål,

28 d § Beslut enligt 27 § andra stycket ska skickas till Statens jordbruksverk och Boverket, om inte kännedom om beslutet uppenbart saknar betydelse för myndigheten.

28 e § Följande beslut ska skickas till Lantmäterimyndigheten:

1. beslut att skydda områden och naturföremål och beslut om föreskrifter för områden och naturföremål,

29 § Följande beslut ska sändas till länsstyrelsen.

1. Beslut att skydda områden och naturföremål och beslut om föreskrifter för områden och naturföremål.

30 § Följande beslut ska sändas till kommunen.

1. Beslut att skydda områden och naturföremål och beslut om föreskrifter för områden och naturföremål.

Naturvårdsregister

Enligt 33 § FOM ska länsstyrelsen ha ett register över beslut enligt 7 kap. MB. Naturvårdsverket ska ha ett motsvarande nationellt register.

Naturvårdsverket använder VicNatur för att uppfylla kravet om ett nationellt register och vanligtvis använder även länsstyrelserna VicNatur som sitt register. Länsstyrelserna ska registrera beslut om vattenskyddsområden i VicNatur inom 5 arbetsdagar. Kommunerna har inte behörighet att registrera beslut i VicNatur utan detta måste Länsstyrelsen ombesörja. Naturvårdsverket har föreskrifter kring registrering av beslut: NFS 2015:1.

Registrera beslutet i VicNatur i enlighet med NFS 2015:1 och den vägledning som finns i VicNatur om obligatoriska fält vid registrering av vattenskyddsbeslut.

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Naturvårdsregister

33 § Länsstyrelsen ska föra ett register över beslut enligt 7 kap. miljöbalken och andra förhållanden på naturvårdens område (naturvårdsregister).

33 a § Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register över sådana beslut och förhållanden som avses i 33 §.

33 b § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om sådana naturvårdsregister som avses i 33 §. Innan Naturvårdsverket meddelar sådana föreskrifter ska verket höra Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen.

Överklaga beslut

Länsstyrelsens beslut om vattenskyddsområde överklagas till regeringen och kommunens beslut till länsstyrelsen. Noterbart är att Havs- och vattenmyndigheten har möjlighet att överklaga beslut om vattenskyddsområden. Överklagandetid är tre veckor efter att beslutet är kungjort i ortstidning.

Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Överklagande

40 § Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga beslut som rör frågor som avses i 7 kap. miljöbalken. Naturvårdsverket får dock i fråga om strandskydd endast överklaga beslut enligt 7 kap. 18 och 18 a §§ miljöbalken.

Naturvårdsverket får även överklaga beslut enligt 12 kap. 11 § miljöbalken.

41 § En kommuns beslut enligt denna förordning får överklagas hos länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut enligt 3, 4, 10-13, 21 och 22 §§ och Kustbevakningens beslut enligt 14 § får överklagas hos regeringen.

Bestämmelser om överklagande till mark- och miljödomstol och Mark- och miljööverdomstolen finns i 19 kap. 1 § miljöbalken samt 1 kap. 2 § första stycket och 5 kap. lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

Upphäva vattenskyddsområde

Av flera olika anledningar kan vattenskyddsområden upphävas. Ett vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter har beslutats med stöd av ett syfte. Syftet gäller dricksvattenförsörjning som är av allmänt intresse. Om syftet med skyddet inte längre kvarstår måste beslutet upphävas. Så kan fallet vara om till exempel vattentäkten inte längre används för sitt ändamål. I många fall kan det finnas en poäng i att behålla uttagsbrunnar för t.ex. reservvatten eller nödvatten. Men för den sakens skull går det inte att behålla det gamla vattenskyddsbeslutet. I så fall får myndigheten ta ett nytt beslut med nytt syfte och föreskrifter anpassade efter det nya syftet.

Behovet av att upphäva ett vattenskyddsområde kan aviseras av vem som helst. Ofta aktualiseras frågan av huvudman, tillsynsmyndighet eller markägare. Länsstyrelsen eller kommunen kan själv upphäva beslut myndigheten tagit. I dessa ärenden är det dock rimligt att huvudmannen eller kommunen, om inte huvudmannen inte längre har någon anknytning till platsen, ansöker om ett upphävande och motiverar varför.

Myndighetssamråd enligt 25 § FOM vid upphävande omfattar bara SGU. Länsstyrelse och kommun behöver inte samråda med varandra. Även för centrala myndigheter utöver SGU måste ett upphävande anses sakna betydelse. Inte heller markägare behöver yttra sig i ärendet då det enligt 24 § FOM bara gäller när ett område ska förklaras som vattenskyddsområde.

Då det inte finns någon upphävandeparagraf används 7 kap 21 § MB för att även upphäva vattenskyddsbeslut.

Exempel på motivering till upphävande:

Enligt 7 kap 25 § MB får inte skyddsbestämmelser beslutade enligt 7 kap MB gå längre än vad som krävs för att tillgodose syftet med skyddet. Då inte längre vattentäkten nyttjas för vattenförsörjning har syftet med beslutet är xxxx spelat ut sin roll. Eftersom behov av syftet med skyddet inte kvarstår ska beslutet enligt 7 kap. 21 § MB och bestämmelserna enligt 7 kap. 22 § MB upphävas.

Beslut om upphävande ska enligt 27 § FOM kungöras i ortstidning. Vidare ska författningen upphävas i länets eller kommunens författningssamling. Enligt 28 e § 3 FOM ska beslut skickas till Lantmäterimyndigheten. Det är även lämpligt att skicka besluten till länsstyrelsen/kommunen och markägare.

Beslutet om upphävande ska också registreras i VicNatur. Det är först då beslutet upphävs i VicNatur som Lantmäteriet tar bort beslutet ur fastighetsregistret. Likaså måste beslutet upphävas i VicNatur för att området ska försvinna från kartor, nationella register m.m.

Interimistiskt förbud

När en fråga har väckts om att ett område ska skyddas som vattenskyddsområde eller om att ett redan skyddat sådant område ska få utökat skydd får länsstyrelsen eller kommunen för viss tid, dock högst tre år, meddela förbud mot att sådana åtgärder vidtas utan tillstånd som berör området och som strider mot syftet med det tilltänkta skyddet enligt 7 kap 24 § FOM Om det finns särskilda skäl, får förbudet förlängas att gälla i ytterligare högst ett år. Om det finns synnerliga skäl, får förbudet därefter förlängas att gälla i ytterligare högst ett år. Ett interimistiskt förbud gäller omedelbart, även om det överklagas.

Syftet med bestämmelsen är att undvika ingripanden i naturmiljön som berör de skyddsvärden som avses att skyddas permanent genom ett beslut om områdesskydd, exempelvis ett beslut om vattenskyddsområde, under tiden som området utreds. Det kan röra sig om områden som tidigare inte har varit skyddade såväl som redan skyddade områden för vilka föreskrifterna ska ändras (prop. 1997/98:45, del 2, s. 732). Interimistiska förbud innebär att vissa åtgärder inte får vidtas utan tillstånd. Förbuden bör vara specifika och kan även gälla åtgärder som är tillståndspliktiga enligt annan lagstiftning. Anledningen till att den interimistiska förbudsperioden har begränsats till fem år är att ett utdraget förbud kan innebära en osäkerhet för berörda markägare.

Sammanfattning, i beslut

Beslut om vattenskyddsområden Z i Y kommun

Länsstyrelsen/kommunen förklarar med stöd av 7 kap. 21 § MB det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som vattenskyddsområde.	☒
Syftet med vattenskyddsområdet är att ge vattenförekomsten vid X, som används som huvudvattentäkt i Y kommun, ett tillräckligt bra skydd så att råvattnets kvantitet säkras i ett långsiktigt perspektiv samtidigt som dess kvalitet inte försämras. Vattenskyddsområdet är även ett underlag vid samhällsplanering, tillsyn och provning.	☒
För att tillgodose syftet meddelar länsstyrelsen/kommunen, i enlighet med 7 kap. 22 § (och med stöd av 30 §) MB, att nedan angivna föreskrifter ska gälla inom vattenskyddsområdet.	☒
Föreskrifterna träder i kraft 2000-01-01. I enlighet med 7 kap. 22 § MB (och 7 kap. 30 § MB) gäller föreskrifterna även om de överklagas.	☒
Förbud eller tillståndsplikt för pågående verksamhet börjar gälla ett år efter att dessa föreskrifter trätt i kraft, 2001-01-01.	☒

Föreskrifter

Föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter 1 § ... Föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken om skyltar och stängsel X § ... Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom vattenskyddsområdet X § ...	☒
--	-------------------------------------

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna enligt 7 kap. 22 § MB ska inte utgöra hinder för den hantering och de verksamheter, inklusive nyanläggning, som är nödvändiga för drift, utveckling och underhåll av det kommunala vattenuttaget.	☒
Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller kräver tillstånd enligt andra kapitel i miljöbalken, enligt förordning utfärdad med stöd av miljöbalken eller föreskrifter meddelade av miljöbalken. Vidare krävs inte provning enligt	☒

vattenskyddsbeslutet om frågan är prövad/prövas enligt väglagen (1971:948), lag om byggande av järnväg (1995:1649), ellagen (1997:857) eller andra lagar där krav på miljöbedömning enligt 6 kap. MB ställs.	
--	--

Upphäva tidigare vattenskyddsbeslut

Länsstyrelsens beslut om fastställelse av skyddsområde och bestämmelser för skydd av vattentillgångar vid X 1977-10-10 (dnr 12.345-678-77) och som kungjordes i länets författningssamling nr 104 år 1977 upphör att gälla när föreskrifter i detta beslut träder i kraft, 2001-01-01.	☒
--	-------------------------------------

Bakgrund

Samråd enligt 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett mellan Y kommun och länsstyrelsen om att förklara Z som vattenskyddsområde.	☒
---	-------------------------------------

Underlaget till beslut om vattenskyddsområde skickades i <i>månad</i> år på samråd enligt 25 § (eventuellt även 26 §, om det berör Havs- och Vattenmyndigheten och är av vikt) Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken till Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten, Statens Jordbruksverk och Sveriges Geologiska Undersökning.	☒
--	-------------------------------------

Motivering

Länsstyrelsen/kommunen bedömer att Z uppfyller förutsättningarna att beslutas som vattenskyddsområde enligt 7 kap. 21 § MB.	☒
---	-------------------------------------

Till ärendet hörande ansökan med tekniskt underlag med förslag till vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter samt sökandens bemötande av inkomna yttranden utgör grund för avgränsning och föreskrifter. Länsstyrelsen/kommunen bedömer dessa underlag som tillräckliga för att kunna besluta om vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter.	☒
--	-------------------------------------

Beslutet anses förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen. Då vattenskyddsområdet sammanfaller med X riksintresse har avvägningar gjorts för att inte påtagligt skada <i>utvinningen, tillkomsten och utnyttjandet</i> av riksintresset (<i>text beroende av vilket riksintresse som berörs</i>). Länsstyrelsen/kommunen bedömer att bestämmelserna i vattenskyddsbeslutet inte påtagligt skadar nyttjandet av riksintresset.	☒
--	-------------------------------------

Intresseprövning Vattenskyddsområdet är ett angeläget allmänt intresse. Föreskrifterna är anpassade för att uppnå vattenskyddsområdets syfte. Länsstyrelsen/kommunen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte	☒
---	-------------------------------------

går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Meddelade föreskrifter anses vara både rimliga och miljömässigt motiverade.	
---	--

Upplysning

Sökande om inrättande av vattenskyddsområdet, huvudman för va-anläggningen och i vars intresse vattenskyddsområdet fastställs år X.	☒
---	-------------------------------------

Dispens från förbud enligt föreskrifter ska sökas hos länsstyrelsen/ <i>kommunen</i> . Länsstyrelsen/ <i>kommunen</i> får meddela dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl. Innan länsstyrelsen/ <i>kommunen</i> fattar beslut kan länsstyrelsen/ <i>kommunen</i> höra kommun och/eller VA-huvudman.	☒
---	-------------------------------------

Tillstånd enligt föreskrifter i detta beslut ska med stöd av 7 kap. 22 § MB prövas av den nämnd inom Y kommun som har till uppgift att fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.	☒
---	-------------------------------------

Ersättning Föreskrifter enligt 7 kap. 22 § MB riktar sig mot åtgärder som kan antas förorena vattentillgången eller riskera att skada vattentillgången. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrifterna innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning avsevärt försvåras (31 kap. 3-4 § MB). Om det krävs tillstånd för en viss verksamhet eller åtgärd betalas ersättning endast om tillstånd har vägrats eller förenats med särskilda villkor (31 kap. 5 § MB). Överenskommelelse om ersättning ska träffas med sökanden, X. Nås ingen överenskommelelse ska talan om ersättning eller inlösen föras i mark- och miljödomstolen senast 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft (31 kap. 13 § MB).	☒
---	-------------------------------------

Tillsynsmyndighet Enligt MB och miljötillsynsförordningen (2011:13) är länsstyrelsen/kommunen tillsynsmyndighet för vattenskyddsområden beslutade av länsstyrelsen/kommunen.	☒
--	-------------------------------------

Underrättelse om beslut

Beslutet kungörs i länets/kommunens författningssamling samt införs i X (ortstidning) den xx yy. Eventuellt överklagande ska ha inkommit till länsstyrelsen/kommunen senast den xx yy.	☒
--	-------------------------------------